



Segítség gyerekekkel foglalkozó intézményeknek vészhelyzetek (pl. bombariadó) esetére

Minden köznevelési intézmény rendelkezik tűzvédelmi útmutatóval. Néhány iskola külön meghatároz eljárásrendet bombariadó, vagy más vészhelyzet esetére. Ezek a dokumentumok az intézmények gyors és biztonságos kiürítési tervét határozzák meg elsősorban, de a legtöbbször nem rendelkeznek egyéb fontos részletről, mint pl. a gyerekek és a szülők tájékoztatása, megnyugtató, külső és belső kommunikáció a veszélyhelyzet megtörténtekor, valamint azt követően az eset feldolgozása érdekében tett lépések. Bár a bombariadóról a legtöbbször kiderül, hogy alaptalan fenyegetés, mindig komolyan kell venni a riasztást.

Egy ilyen vészhelyzet mind az intézményi dolgozók, mind a gyerekek számára nagyfokú szorongást okozhat és nyomasztó lehet. Szerencsére ezek az események viszonylag ritkák, de azért, hogy időnként előfordulnak és kiszámíthatatlanok, fontos, hogy az intézmények felkészültek legyenek és mindenki számára megfelelően reagáljanak.

A megfelelő reagálást az alábbiak segítik:

- bombariadók esetén is alkalmazható véshelyzeti terv intézményi kidolgozása;
- annak meghatározása, hogy a munkatársaknak hogyan kell reagálni véshelyzet (pl. bomba robbantással fenyegető üzenet) esetén, biztosítva, hogy ismerjék szerepüket és felelősségi körüket, és megfelelő képzésben részesüljenek;
- a gyerekek előzetes tájékoztatása arról, hogy pontosan mire számíthatnak véshelyzetben;
- a szülők előzetes tájékoztatása véshelyzet esetére.

A véshelyzetek kezelésének 3 fontos szempontja:

1. A biztonság. A közösség minden tagjának biztonságba helyezése.
2. Támogatás és világos útmutatás nyújtása annak érdekében, hogy a gyerekek értsék és tudják, hogy mi és miért történik.
3. Hatékony kommunikáció a felnőttek (rendőrség, szülők, járőkelők), a gyerekek és a nyilvánosság felé.



Gyerekekkel való kommunikáció

Amikor bombariadó van, és ezt a gyerekekkel közölni kell, akkor érdemes rövid, egyszerű, tényyszerű, és a koruknak megfelelő információt átadni. A közlés legyen őszinte, de a szükségesnél több információt ne tartalmazzon. Fontos a gyerekeket megnyugtatni azzal, hogy a felnőttek ott vannak, hogy megvédjék őket, és segítsék az épület elhagyását. Bár a bombariadó sok esetben utólag vaklármának minősül, a felnőttek lehetséges vészhelyzetben tanúsított viselkedése sok esetben példamutató a gyerekeknek.

A felnőttek feladata minden vészhelyzet komolyan vétele. Ugyanilyen fontos, hogy felkészüljenek arra, hogy a saját biztonságuk elsődleges, hiszen ha a gyerekek körül lévő felnőtt megsérül, pánikba esik, vagy nem tudja pontosan, hogy mi a teendő, akkor az a saját és a gyerekek biztonságát is veszélyezteti. Elég csak arra gondolni, hogy a repülőgépeken, a biztonsági előírások is azt tartalmazzák, mindenki először a saját oxigén maszkját kell, hogy felvegye, és ezek után segíthet másoknak, pl. a gyerekeknek.

Fontos továbbá az is, hogy rövid időn belül tájékoztassák a gyerekeket, hogy az intézmény erre vonatkozó szabályzata és az eset körülményei alapján pontosan milyen praktikus teendők vannak: el kell-e hagyni az iskolát; ha nem, hol várakozzanak; személyes tárgyaikhoz mikor férhetnek hozzá; az órákat pótolják-e stb.

A felnőtteknek ezen túlmenően a vészhelyzeti események alatt, majd azt követően is figyelni kell arra is, hogy milyen tartalmú beszélgetéseket folytatnak egymással a gyerekek, még a tizenévesek előtt is.



Bármilyen fogyatékkal élő gyerek helyzete véssz helyzet esetén

Fontos, hogy minden gyerek egyenlő eséllyel és biztonságosan részt vehessen a véssz helyzet esetére meghatározott eljárásrendben. Ennek biztosítása tudatosságot és előzetes felkészülést igényel az intézmény részéről. Mivel fogyatékkal élő gyerekek esetén különösen sérülékeny csoportról van szó, egy véssz helyzet számukra fokozottan megterhelő lehet.

A gyerek egyéni szükségleteinek figyelembevétele, az erre való felkészültség biztonságérzetet és kiszámíthatóságot jelent, ami különösen fontos ezekben a helyzetekben.

Alapelv, hogy minden fogyatékkal élő gyereknek legyen megbízható felnőtt kísérője, aki ismeri őt és akire a gyerek számíthat. Ennek a kockázatnak a minimalizálására az alábbi szempontokat vegyük figyelembe:

A gyerek érti, mi fog történni? Elmondtuk, elmagyaráztuk neki?

Van kijelölt kísérő felnőtt személy, aki tudja őt támogatni véssz helyzet esetében? Ez a felnőtt személy minden olyan információ birtokában van (a gyerekről, a helyzetről, a véssz helyzeti protokollról), ami segíti őt a feladata ellátásában?

A fogyatékkal élő jellegétől függően biztosítjuk azokat a lehetőségeket, eszközöket, amik minimalizálják a stresszt a gyerek számára? (pl. magával viheti a kisjátékát, fülén tarthatja a fejhallgatóját)

A gyerek érez valamennyi kontrollt a helyzet felett? (Az adott helyzethez mérten megfelelő döntési szabadság, önállóság segíti a kiszolgáltatottság érzésének csökkentésében, növeli a biztonságérzetet.)

Kap lehetőséget utólag a gyerek a feldolgozásra, a történetek megbeszélésére?

Ebből a felsorolásból is látszik, hogy ez egy komplex helyzet, amiben sok mindenre kell figyelni, ezért javasolt nyugalmi helyzetben (amikor nincs éles véssz helyzeti riadó) elpróbálni a folyamat egyes részeit (pl. épület elhagyása, ki mit vihet magával, ki a bizalmi kísérő személye és őt hogyan találja meg) miként azt a tűzriadónál is tesszük.



Kommunikáció a szülőkkel

A szülőkkel való kezdeti kommunikációnak az intézményből kell kiindulnia, nem a rendőrségen vagy a közösségi médián keresztül. Fontos, hogy az iskolák, óvodák, vagy más gyerekekkel foglalkozó intézmények minél hamarabb tájékoztassák a szülőket az aktuális helyzetről, és arról, hogy azt hogyan kezelik. A szülőknek szóló üzenetek legyenek egyértelműek és világosak, ilyenkor értékelődik fel az előzetes tájékoztatás jelentősége. Ha az intézménynek van a honlapján is elérhető tájékoztató anyaga (dokumentum, videó, infografika) arról, hogy bombariadó esetén mi az iskola eljárásrendje, és mi az elvárt és biztonságos szülői magatartás, akkor erre lehet vészhelyzet esetén is hivatkozni. Ez a szülőknek is egy tájékozódási pont lehet.

A bombariadó esetére a szülőknek szóló ajánlásnak része lehet az is, hogy hova menjenek ilyen helyzetben a gyerekekért, de akár az is, hogy vészhelyzeti riasztás esetén az iskolától jövő információs csatornát használják elsősorban (és ne a közösségi médiát).

Fontos kitérni a gyerekek mobiltelefon használatára, és más okoseszközökre, amelyek használata napközben korlátozva van az iskola területén. Bombariadó esetén a szülők felé történő elsődleges tájékoztatásnak az iskolától kell jönnie, de a későbbiekben, amikor a gyerekek már biztonságban vannak, legyen kiemelt fontosságú, hogy a gyerekek minél hamarabb visszakapják az okoseszközeiket.

A média és a közösségi média

A média és a közösségi média sok esetben nagyon gyorsan reagál a vészhelyzetekre. Fontos szem előtt tartani, hogy a média nyomására való reagálás nem elsődleges fontosságú. Előfordulhat, hogy az esemény iránt nagyfokú közérdeklődés mutatkozik, amely elérhet egy olyan pontra, ahol az intézmény úgy érzi, hogy reagálnia kell. Fontos, hogy egy előre kijelölt személy feladata legyen a kommunikáció, amelynek minden esetben ügyelnie kell a munkatársak és a gyerekek jogainak tiszteletben tartására.



Értékelés

Jó, ha az intézmény a bombariadót követő egy héten belül kiértékeli, hogy mennyire jól sikerült az iskola reagálása az alábbi szempontok szerint:

Az intézmény a vészhelyzeti/bombariadó terv szabályainak megfelelően járt el?
A munkatársak megfelelő mennyiségű információt és tájékoztatást kaptak előzetesen és a vészhelyzet/bombariadó ideje alatt?
A gyors reagálás és a gyerekek megnyugtató meggyőztetése megfelelő volt?
A szülők tájékoztatása megfelelő és elegendő volt?
A szülők betartották az iskola kéréseit, a rájuk vonatkozó eljárásrendet?
Az intézmény általános kommunikációja megfelelő volt?
Következmények levonása, és a tapasztalatok beépítése a vészhelyzetekre vonatkozó szabályozásba.

Az intézményi értékelésnek a szülők és a gyerekek véleményére is ki kell terjednie.

Jó, ha a kiértékelés mellett az iskola további megbeszéléseket tart a személyzet és a tanulók számára, elősegíti az osztályon belüli megbeszéléseket, és meghatározza, hogy szükség van-e egyéni vagy csoportos segítségnyújtásra, valamint intézkedik a pszichológusokkal és egyéb segítőkkel való együttműködésről.

Annak tehát, hogy az intézmény jól tudjon reagálni egy ilyen rendkívüli eseményre fontos előfeltétele, hogy arra - a fentiek figyelembe vételével - előzetesen fel legyen készülve. A felkészültségbe beletartozik az is, hogy az esemény jogi következményeivel is tisztában van, illetőleg, hogy arról előzetesen, preventív jelleggel tud kommunikálni a gyerekekkel is.

A bombariadóval való fenyegetés megvalósíthatja a közveszéllyel vagy akár terrorcselekmény elkövetésével való fenyegetés bűncselekményét is, és ha egy diák követi ezt el, akkor az esetek döntő többségében büntetőeljárás is indul. Ennek megítélése természetesen az eset valamennyi körülményeinek figyelembevételével történik. Ha például egy gyerekcsíny áll az eset mögött, ami nem komolyan vehető, és nem okozott félelmet másokban, azt érdemes helyén kezelni.



Hasznos tartalmak a témában:

- Jó példa egy iskolai vészhelyzeti kezelésre:
 - [School Emergency Plan Guidance Document](#)
- Iskolai példa a szülők előzetes tájékoztatására:
 - [What To Do When There Is an Emergency at School](#)
- Fogyatékkal élő gyerekek helyzetének átgondolására és a vészhelyzeti terv kidolgozására hasznos videó:
 - [School Emergency Planning for Kids with Disabilities](#)
 - [Procedures for bomb threats](#)